

1970. aasta septembris konkureerisid maailma keskpunkti staatuse pärast kaks paika: Piccadilly Circus Londonis ja Dami väljak Amsterdamis. Kuid mitte kõik ei teadnud seda – enamik oleks küsimusele vastanud hoopis nii: „Valge Maja või Kreml.” Need inimesed nimelt said infot ajalehtedest, televisioonist ja raadiost, mis olid kommunikatsioonivahenditena ajale jalgu jäänud ega pidanud enam iial saama sama tähtsaks nagu siis, kui need leiutati.

1970. aasta septembris oli lennukisõit äärmiselt kallis, mistõttu lennukiga reisida sai vaid eliit. Samas see tõsiasi ei kehtinud sajaprotsendiliselt tohutute noortehulkade kohta, kellest rääkides vanad kommunikatsioonivahendid keskendusid vaid välisele aspektile: neil olid pikad juuksed, nad kandsid kirevaid riideid, ei pesnud ennast (mis oli vale, aga noored ei lugenud ju ajalehti ning vanemad täiskasvanud uskusid iga uudist, millega halvustati seda seltskonda, keda peeti „ohuks ühiskonnale ja headele kommetele”) ning seadsid ohtu terve elus läbi lüüa üritavate usinate noormeeste ja neidude põlvkonna, kellele anti halba eeskuju oma lõtvade elukommete ja „vabaarmastusega”, nagu

põlastavalt öeldi. Tol aina kasvaval noortehulgal oli oma uudiste levitamise süsteem, mida keegi, absoluutselt mitte keegi väljastpoolt ei suutnud lahti muukida.

„Nähtamatu post” ei sobinud teab kui hästi selleks, et kommenteerida Volkswageni värsket mudelit või uut pesupulbrit, mis oli äsja kõikjal maailmas turule toodud. Sellega saabusid uudised järgmise teekonna kohta, kuhu suundusid need ülbed, kasimata, „vabaarmastust” harrastavad noored, kes kandsid niisuguseid riideid, mida keegi teine poleks selga pannud. Tüdrukutel olid patsid ja juustesse pistetud lilled, pikad seelikud ja kirjud pluusid, mille all ei kantud rinnahoidjat, ning igat sorti kividest värvilised kaelakeed; poistel aga kuude kaupa pügamata juuksed ja habemed ning suurest kandmisest kulunud, lõhkised teksad – teksad olid väga kallid kõikjal peale Ameerika Ühendriikide, kus neid hakkasid ammu kandma vabrikutöölised ja kus neid võis nüüd näha San Franciscos ja selle ümbruskonnas toimuvatel suurtel kontsertidel.

„Nähtamatu post” toimis tänu sellele, et inimesed käisid tihti niisugustel kontsertidel ja vahetasid mõtteid selle kohta, kus kokku saada või kuidas maailmas ringi reisida, ilma et peaks istuma turismibussi, kus giid maastikke kirjeldab ning nooremad teda kuulates igavlevad ja vanemad silma kinni lasevad. Nii liikus info suust suhu ja kõik said teada, kus toimub järgmine kontsert või kuhu niisama viib uus põnev teekond. Ja rahapuudus ei olnud kellelegi takistuseks, sest selle seltskonna lemmikautor polnud ei Platon ega Aristoteles

ega ka ükski kuulsuse staatusesse tõusnud kunstnik. Suur raamat, ilma milleta peaaegu mitte keegi Vanasse Maailma ei sõitnud, oli Arthur Frommeri „Euroopa viie dollariga päevas”. Tänu temale teadsid kõik, kus ööbida, mida vaadata, kus söömas käia, kus kokku saada ja kus sai peaaegu sentigi kulutamata elavat muusikat kuulata.

Frommeri ainus viga oli see, et tol ajal piirdus tema reisijuht Euroopaga. Kas rohkem siis huvitavaid kohti ei olnudki? Kas ei tahetudki sõita Pariisi asemel hoopis Indiasse? Frommer parandas vea mõni aasta hiljem, aga samal ajal kogus „nähtamatu posti” abil tuntust teekond Lõuna-Ameerikasse, Machu Picchu nimelisse kadunud linna, kusjuures kõigile pandi südamele, et sellest inimestele, kes hipikultuurist midagi ei tea, ei räägitaks, vastasel korral ujutavad paiga peagi üle barbarid oma fotoaparatuuride ja pikkade (ning kiiresti ununevate) selgitustega selle kohta, kuidas indiaanlased ehitasid linna, mis oli nii hästi peidetud, et seda sai näha vaid ülevalt – ja seda ei pidanud nad võimalikuks, kuna inimesed ju lennata ei oska.

Õigluse huvides tuleb öelda, et oli veel teinegi tohutu bestseller, mis polnud vahest nii populaarne nagu Frommeri raamat ning mida lugesid noored, kes olid sotsialistliku, marksistliku, anarhistliku perioodi juba läbi teinud – kusjuures kõik olid sügavalt pettunud süsteemis, mille olid välja mõelnud inimesed, kelle arvates oli paratamatu, et „kogu maailmas võtavad võimu töölisel”. Või et „usk on rahvale oopium”, mis tõendas selgelt, et inimene, kes võib

midagi nii juhmi öelda, ei taipa rahvast midagi ja oopiust veel vähem. Need kirevalt ja kehvasti riides noored uskusid nii Jumalat, jumalaid kui ka jumalannasid, ingleid ja muud seesugust. Ainus probleem seisnes selles, et too raamat pealkirjaga „Võlurite hommik”, mille autorid olid prantslane Louis Pauwels ja Nõukogude Liidust emigreerunud Jacques Bergier – matemaatik, endine spioon ja väsimatu okultismiuurija –, väitis täpselt vastupidist kui poliitikaõpikud: maailmas on nii palju ülimalt huvitavat, siin leidub alkeemikuid, võlureid, katareid, templirüütleid ja mida kõike veel; erilist müügiedu raamat ei saavutanud, kuna see oli üüratult kallid ja iga eksemplari luges vähemalt kümme inimest. Ka Machu Picchust oli raamatus juttu ja kõik tahtsid sinna, Peruu, ning nõnda oli seal noori kõikjalt maailmast (olgu peale, „kõikjalt maailmast” on kerge liialdus, kuna neil, kes elasid Nõukogude Liidus, ei olnud kerge kodumaalt välja pääseda).

Kuid tulgem oma loo juurde tagasi: kõikjalt maailmast pärit noored, kel oli õnn omada hindamatut varandust nimega „pass”, kohtusid niinimetatud hipiteedel. Keegi ei teadnud täpselt, mida tähendas sõna „hipi”, ja sel polnud ka mitte mingisugust tähtsust. Võib-olla tähendas see „suurt juhita hõimu” või „ohutuid heidikuid” või ka kõike muud, mis selle peatüki alguses juba öeldud sai.

Passe, neid riigi antud vihikukesi, mida kanti vöökotis koos rahaga (oli seda siis palju või vähe), sai kasutada kahel

otstarbel. Esiteks, nagu me kõik teame, pääses nende abil üle piiri – juhul muidugi kui piirivalvurid ei lasknud ennast mõjutada loetud uudistest ega otsustanud inimest tagasi saata, kuna nad polnud harjunud niisuguste riiete ja lilledega ja kaelaehete ja helmeste ja niisuguste naeratustega, mis jätsid mulje, et inimene on pidevas ekstaasis – enamasti ja täiesti ebaõiglaselt arvati tegu olevat saatanlike narkootikumidega, mida noored ajakirjanduse väitel aina suuremates kogustes tarvitasid.

Passi teine otstarve oli aidata selle omanik välja ekstreemsetest olukordadest – kui raha otsa sai ja kellegi käest polnud juurde ka küsida. „Nähtamatu post” andis alati infot selle kohta, kus saaks passi maha müüa. Hind sõltus riigist: Šveitsis on kõik inimesed pikad, blondid ja heledate silmadega ning selle riigi pass maksis õige vähe – kuna seda sai müüa vaid pikkadele, blondidele ja heledate silmadega inimestele, ei olnud see just kõige nõutum. Kuid Brasiilia pass maksis mustal turul terve varanduse – kuna sellel maal leidub peale pikkade, blondide ja heledasilmsete ka nii pikki kui lühikesi tumedate silmadega mustanahalisi, mandlisilmseid idamaalasi, mulatte, indiaanlasi, araablasi, juute. Ühesõnaga, tegemist on tohutu kultuuride seguga, tänu millele osutus selle riigi dokument üheks maailma ihaldatuimaks.

Kui pass oli müüdud, läks selle algne omanik oma riigi konsulaati, teeskles, et on hirmunud ja masenduses, ning ütles, et talle tungiti kallale ja ta rööviti paljaks – läinud on nii raha kui ka pass. Rikaste riikide konsulaadid tegid

abivajajale uue passi ja pakkusid võimalust tasuta kodumaale sõita, kuid see pakkumine lükati otsekohe tagasi ettekäändega, et „keegi on mulle suure summa võlgu ja ma pean enne oma raha kätte saama”. Vaesed riigid, kus oli enamasti võimul range, sõjaväeline režiim, korraldasid tõelise ülekuulamise, et kontrollida, ega taotlejat pole kantud vastuhakkamise pärast tagaotsitavaks kuulutatud „terroristide” nimekirja. Kui ametnikud olid kindlaks teinud, et tüdruku (või poisi) toimik on puhas, pidid nad vastu tahtmist uue dokumendi välja andma. Kojusõiduvõimalust muidugi ei pakutud, kuna riigis ei olnud keegi huvitatud nende jõletiste halvast mõjust noorsoole, keda kasvatati nii, et nad õpiksid austama Jumalat, perekonda ja eraomandit.

„Hipiteede” juurde tagasi tulles: pärast Machu Picchut oli järg Boliivias asuva Tiahuanaco käes. Edasi tuli Tiibeti linn Lhasa, kuhu oli väga raske pääseda, kuna „nähtamatu posti” kinnituse kohaselt pidasid mungad seal Hiina sõdurite vastu sõda. Muidugi oli seda sõda raske ette kujutada, aga kõik uskusid ega hakanud pikka reisi ette võtma, kuna teekonna lõpus ähvardas oht munkade või sõdurite kätte vangi langeda. Liiatigi olid tolle aja suured filosoofid, kelle teed olid just sama aasta aprillis lahku läinud, pisut aega enne seda teatanud, et kogu maailma tarkuse leiab Indiast. Sellest piisas, et noored kõikjalt maailmast võtsid suuna sinna, et otsida tarkust, teadmust, gurusid, vaesena elamise tOOTusi, valgustust ja kohtumist *My Sweet Lord*’iga.

Samas andis „nähtamatu post” teada, et biitlite suur guru, joogi Maharishi Mahesh olevat üritanud võrgutada ja voodisse meelitada näitlejanna Mia Farrow, kes oli pikki aastaid kannatanud õnnetult lõppenud armusuhete tõttu ja sõitnud biitlite kutsel Indiasse, ilmselt selleks, et leida leevendust seksuaalsusega seotud traumadele, mis näisid teda jälitavat nagu halb karma.

Paraku viitab kõik sellele, et Mia Farrow’ karma sõitis Johni, Pauli, George’i ja Ringo seltsis temaga kaasa. Naise sõnul mediteeris ta parasjagu suure guru koopas, kui too temast kinni haaras ja üritas temaga vägisi vahekorda astuda. Selleks ajaks oli Ringo juba Inglismaale naasnud, kuna tema naine ei sallinud India toitu, ja ka Paul oli otsustanud retriidist lahkuda, olles veendunud, et see ei vii teda kuhugi.

Ainult George ja John olid veel Maharishi templis, kui pisarais Mia neid otsima tuli ja rääkis, mis oli juhtunud. Mõlemad mehed pakkisid otsekohe kohvrid ja kui Valgustatu tuli pärima, mis lahti on, vastas Lennon teravalt:

„Sittagi sa valgustatud oled! Ja sa tead seda väga hästi.”

Kuid 1970. aasta septembris valitsesid maailma naised – õieti hipineiuud. Mehed lonkisid ringi, teades, et moega tüdrukuid ei veetle – selles asjas olid tüdrukud märksa asjatundlikumad –, mistõttu nad otsustasid jäädavalt leppida sellega, et sõltuvad naistest, ning manasid ette löödud ilme, millest aimus sõnatu palve: „Kaitse mind, ma olen

üksi ega suuda kedagi leida, maailm on mu vist unustanud ja armastus igaveseks maha jätnud.” Naised valisid endale ise mehi ega mõelnud kordagi abiellumise peale, nemad tahtsid vaid meeldivalt ja lõbusalt aega viita, mille juurde käis ka intensiivne ja loominguline seks. Ning lõplik sõna jäi nii olulistes kui ka tähtsusetutes küsimustes ikka naistele. Seetõttu otsustati kohe, kui „nähtamatu post” andis teada Mia Farrow’ ahistamisest ja Lennoni lausest, leida uus sihtpunkt.

Tekkis uus „hipitee”: Amsterdamist bussiga Nepali Katmandusse, kusjuures sõit läks maksma umbes sada dollarit ja viis läbi väga põnevate riikide: Türgi, Liibanoni, Iraani, Iraagi, Afganistani, Pakistani ja ka India (öeldavasti Maharishi templist kauge kaarega mööda). Reis kestis kolm nädalat ja selle käigus läbiti absurdne hulk kilomeetreid.



Karla istus Dami väljakul ja mõtles, millal see tegelane, kes peab teda maagilisel seiklusel saatma (maagiline oli see muidugi tema arvates), küll kohale jõuab. Ta oli töölt ära tulnud ja ehkki Rotterdamist oleks rongiga kohale saanud vaevalt tunnikesega, oli ta kokkuhoiu mõttes tulnud häälega ja see oli võtnud peaaegu terve päeva. Bussireisi Nepali oli ta avastanud ühest alternatiivsest ajalehest, milletaolisi andsid tohutu armastuse, higi ja vaevaga välja inimesed, kel oli enda arvates maailmale midagi öelda, ning mida seetõttu müüdi väga odavalt.

Ta oli juba nädal aega oodanud ja hakkas närviliseks muutuma. Ta oli rääkinud kümnekonna eri paigust pärit poisiga, aga nemad tahtsid ainult siin sellel väljakul passida ja ainsana pakkus neile mingitki huvi üks fallosekujuline monument, mis pidanuks neisse vähemasti mehelikkust ja julgust süstima. Kahjuks see nii ei olnud – mitte ükski neist ei olnud valmis nii tundmatutesse paikadesse reisima.

Asi ei olnud kauguses, enamik oli pärit USAst, Ladina-Ameerikast, Austraaliast või mujalt kaugelt, kus tuli kulutada tohutu hulka raha lennukipileti peale ja läbida mitmeid

piiripunkte, kus neid võidi kinni pidada ja koju tagasi saata, ilma et nad ühte kahest maailma pealinnast nähagi saaksid. Nad jõudsid kohale, istusid igaval väljakul, tõmbasid kane-pit, olles rõõmsad, et võivad seda teha politseinike pilgu all, ning hakkasid linnas vohavate sektide ja usundite külge vaat et sõna otseses mõttes kinni jääma. Nad unustasid vähemalt mõneks ajaks selle, mida neile oli eluaeg korru-tatud: poeg, sa pead ülikooli minema, juuksed ära lõikama, ära tee oma vanematele häbi, sest teised (teised?) ütlevad, et me oleme sind halvasti kasvatanud, see, mida sa kuulad, EI ole muusika, oleks juba aeg tööle minna, või võta oma vennast (või õest) eeskuju, sest ehkki ta on noorem, on tal juba piisavalt raha, et oma lõbud ise kinni maksta, ja meie käest ei pea ta enam midagi paluma.

Perekonna tänitamine jäi kaugele maha, siin olid nad vabad inimesed, Euroopa oli turvaline paik (kui just ei üritatud pääseda teisele poole raudset eesriiet ja „tungida sisse” mõnesse kommunistlikku riiki) ja nad olid rahul, sest reisides õpitakse kõike edasiseks eluks vajalikku ning liiatigi pole vaja seda vanematele seletada.

„Isa, ma tean, et sa tahad, et ma saaksin hariduse, aga seda jõuan ma omandada ükskõik millal, praegu on mul tarvis kogemusi.”

Ükski isa seda loogikat ei mõistnud ja nii ei jäänudki muud üle kui natuke raha koguda, üht-teist maha müüa ja siis, kui pere magama jäänud, vaikselt kodust välja hiilida.

Hästi, Karlat ümbritsesid vabad inimesed, kes olid otsustanud, et tahavad kogeda asju, mida enamik teisi proovida ei julgeks. Aga miks siis mitte sõita bussiga Katmandusse? Sest see pole Euroopas, vastasid nad. Ja meile on see täiesti tundmatu kant. Kui midagi juhtub, võime alati konsulaati minna ja paluda, et meid koju tagasi saadetaks (Karla ei teadnud küll ainsatki juhtumit, kui see oleks juhtunud, aga sellised jutud käisid ringi ja iga jutt muutub tõeks, kui seda palju korrata).

Ta ootas juba viiendat päeva inimest, keda nimetas mõttes enda „saatjaks”, ning hakkas lootust kaotama – ta kulutas raha öömajale, ehkki oleks sama hästi võinud magada Magic Busis (nõnda nimetati bussi, mis sõidutas saja dollari eest tuhandete kilomeetrite kaugusele). Ta otsustas sisse astuda ühe selgeltnägija juurde, kelle uksest oli iga kord Damile minnes mööda läinud. Koht oli tühi nagu ikka – 1970. aasta septembris olid igapäev paranormalsed võimed või vähemasti püüti neid arendada. Kuid Karla oli praktiline tüdruk, ehkki samas mediteeris ta iga päev ja oli veendunud, et tal on hakanud välja arenema kolmas silm – nähtamatu punkt silmade vahel –, ning seni oli ta kohanud üksnes valesid poisse, ehkki tema vaist ütles, et neid võib usaldada.

Niisiis otsustas ta pöörduda selgeltnägija poole, eriti sellepärast, et lõputu ootamine (möödunud oli juba pea-aegu nädal, terve igavik!) oli viinud ta nii kaugele, et ta oli hakanud kaaluma naisterahva seltsis teeleminemist, mis

võis olla sama hea kui enesetapp, eelkõige sellepärast, et läbi tuli sõita paljudest riikidest, kus kahesse omapäi reisivasse naishinge oleks kindlasti halvasti suhtunud ja halvimal juhul, nagu oli öelnud tema vanaema, oleks nad võidud ka „valgeteks orjadeks” müüa (temale mõjus see sõnapaar erootiliselt, aga omal nahal ei tahtnud ta seda siiski ära proovida).

Selgeltnägija, kelle nimi oli Layla ja kes oli Karlast pisut vanem, üleni valgesse riietatud, näol niisuguse inimese õnnis naeratus, kes on kontaktis Ülima Olendiga, võttis Karla vastu kummarduse saatel (küllap mõtles ta, et „lõpuks ometi teenin välja tänase üüriraha”), palus tal istuda, mida ta ka tegi, ning kiitis teda, sest Karla olevat valinud täpselt ruumi energeetilise keskpunkti. Karla püüdis end veenda, et tal on tõepoolest õnnestunud oma kolmas silm avada, kuid alateadvus hoiatas teda, et küllap ütleb Layla sedasama kõigile – või vähemasti neile vähestele, kes tema juurde sisse astuvad.

Kuid see polnud tähtis. Viiruk pandi põlema („See on Nepalist,” ütles selgeltnägija, kuid Karla teadis, et see on valmistatud siinsamas lähedal – viiruk oli kaelaehete, batikapluside ning riiete õmblemiseks mõeldud hipisümbolite, lillede ja *Flower Power* aplikatsioonide kõrval üks hipitööstuse tähtsaimaid tooteid). Layla võttis kaardipaki ja hakkas kaarte segama, palus Karlal tõsta, tõmbas välja kolm kaarti ning hakkas neid äärmiselt traditsiooniliselt tõlgendama. Karla katkestas tema jutu.

„Ma ei tulnud selleks siia. Tahan ainult teada, kas ma leian seltsilise, et minna samasse paika, kust te ütlete ...” – ta rõhutas sõnu „*kust te ütlete*”, kuna ei tahtnud, et halb karma teda saadaks; õelnuks ta vaid seda, et tahab minna samasse paika, oleks ta võinud sattuda Amsterdamis eeslinna, kus asus viirukivabrik – „... kust te ütlete viiruki pärit olevat.”

Layla naeratas, kuigi õhkkond oli täielikult muutunud – tema sisimas pulbitses raev, sest teda oli nii pidulikult hetkel segatud.

„Muidugi leiad.” Selgeltnägijate ja kaardipanijate kohus on alati öelda seda, mida kliendid kuulda tahavad.

„Ja millal?”

„Enne kui järgmine päev õhtusse jõuab.”

Mõlemad olid üllatunud.

Karla tundis esimest korda, et teine räägib tõtt, sest tema toon oli positiivne, kindel, otsekui tuleks hääled mingist teisest dimensioonist. Layla omakorda oli ehmunud – mitte alati ei läinud asjad niimoodi, ja kui seda ette tuli, kartis ta, et saab karistada, kuna on tseremoonitsemata sisenenud tollesse maailma, mis näib ühtaegu võlts ja tõene, ehkki ta õigustas ennast oma igaõhtustes palvetes, öeldes, et ta ei tee ju muud kui aitab teisi, sisendades neisse rohkem positiivsust, kui nad ise olid valmis uskuma.

Karla tõusis „energeetilisest keskpunktist” kohe püsti, maksis poole seansi tasu ja lahkus, et olla platsis enne, kui

seltsiline kohale jõuab. „Enne kui järgmine päev õhtusse jõuab” oli umbmäärane, see võis tähendada ka tänast päeva. Igatahes oli ta nüüd millegipärast kindel, et ootab kedagi konkreetset.

Ta läks oma harjumuspärasele kohale Damil, avas raamatu, mis tal pooleli oli ja mida siis vähesed teadsid – ja see tõstis autori kultuskirjaniku staatusesse –, J. R. R. Tolkieni „Sõrmuste isanda”, mis pajatas samasugustest müütilistest paikadest nagu maa, kuhu temagi kavatses sõita. Ta tegi, nagu ei kuuleks poisse, kes tulid teda aeg-ajalt segama mõne nõmeda küsimusega või tobeda ettekäändega veelgi tobedamaks vestluseks.